

Byablaskan

Nr 4 December 2003 • Sundoms Informationstidning

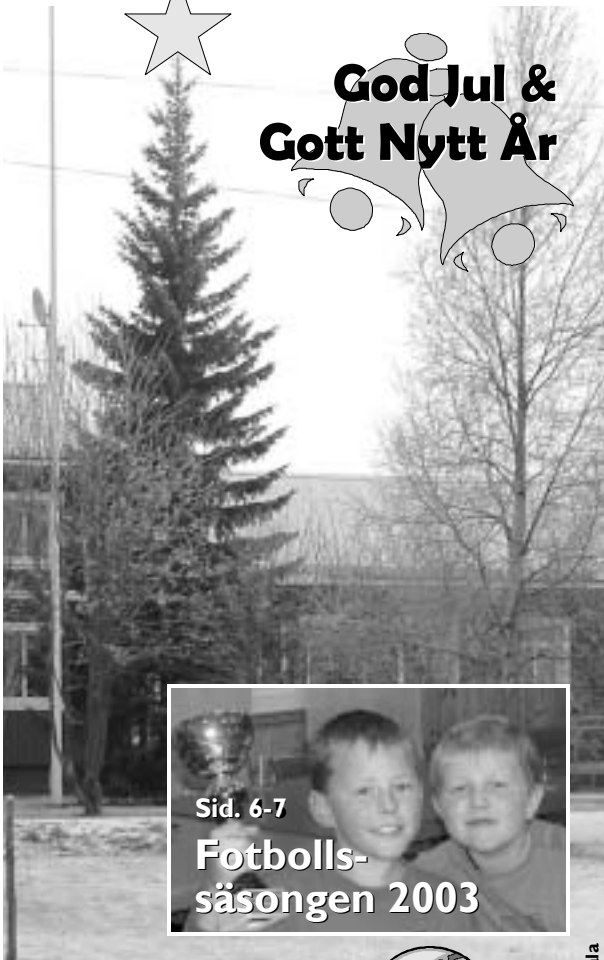
Sid. 8-11

**Lars-Ola Skotts
Jord- och
Skogsbruk**

Pst! Finns det några
snälla barn i Sundom?
Jag kommer snart.

Sundom

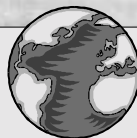
**God Jul &
Gott Nytt År**

Sid. 6-7

**Fotbolls-
säsongen 2003**

Byablaskan – även på Internet
byar.lulea.se/index.asp

Innehåll

Redaktören har ordet	2
Julklappstips – Jubileumsboken @sundom.se	3
Nyrenoverat bönhus	4-5
Fotbollsäsongen 2003	6-7
Lars-Ola Skotts Jord- & Skogsbruk	8-11
Nytt besök i Vasa-Sundom	12-13
Dialektrutan Ortnamnsrutan	14
10 goda skäl att bli medlem i Bygdegårdsföreningen	15
Anslaget	16

Julklappstips

Köp en årsprenumeration av
Byablaskan till någon du känner.
Priset är endast 50:-/år.
Ring Lars Brännström,
0920-745 93

Redaktören har ordet

Snart är det jul igen och ett nytt år, så jag vill bara passa på att tacka alla som bidragit med innehåll till tidningen under året. Fortsätt skicka in dina bidrag och kom gärna in med idéer om reportageserier eller annat som kan utveckla tidningen. Ring, eller skicka till Byablaskans nya e-postadress:

byablaskan@sundom.se

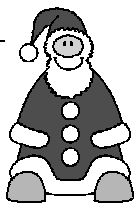
Glöm föresten inte bort att skaffa dig en e-postadress med @sundom.se innan någon annan hinner ta den adress du vill ha.

I det här numret av Byablaskan bifogar vi ett häfte med bilder från jubileumsveckan sommaren 2002. Någoting ljusst att blicka tillbaka på nu under den mörka årstiden.

Ha nu en riktigt **God Jul** så hörs vi igen nästa år.

! Byablaskans utgivningstider för 2004.

Manusstopp	Utgivning
to 12/2	sö 7/3
to 6/5	on 2/6
to 26/8	sö 19/9
må 8/11	to 2/12

Julklappstips

Det finns fortfarande ett antal böcker kvar av "Sundom Berättar – Jubileumsbok över Sundom 500 år" så varför inte ge en sådan i julklapp till en vän eller till någon utanför byn som har eller har haft anknytning till Sundom.

Boken kostar 230:- kr inklusive CD med kartor och musik.

Ring Lars Brännström, 0920-745 93, så ordnar vi det.

Redaktionskommittén

@sundom.se @sundom.se @sundom.se

Byautvecklingsgruppen har köpt domännamnet "sundom.se" och vi erbjuder nu föreningar, företag och privatpersoner i byn en e-postadress med "sundom.se" till ett pris om 200 kronor per år. Exempel på adresser man kan få är:

- firman@sundom.se
- foreningen@sundom.se
- fornamn@sundom.se
- fornamn.efternamn@sundom.se
- smeknamn@sundom.se

I priset ingår adress och brevlåda. E-posten kan alltså hämtas och läsas med valfritt e-postprogram i den egna datorn (pop3) eller läsas på valfri dator med en webläsare (webmail). Det ingår inte någon uppkoppling till Internet. Man behåller den Internetleverantör man redan har (ex. Telia, Universal, Telecom o.s.v.).

Vill man fortsätta använda en annan e-postadress, kan allt som kommer till den nya Sundoms-adressen vidareändas till den adress man redan har.

Brevlådorna administreras hos Luleåföretaget Communique AB men vill du beställa eller få mer information, ta kontakt med Andreas Östling (Byautvecklingsgruppen) tel. 747 27, 070-689 45 51, e-post: anteostling@hotmail.com

@sundom.se @sundom.se @sundom.se

Nyrenoverat Bönhus i Sundom

Bakgrund och arbetes gång

Sedan en tid tillbaka har vissa tecken visat att fasaden i Bönhuset är i behov av ny målning. En och annan som passerat förbi har i vänlighet påmint här om.

Sistlidna vår gjorde några bybor, som har närmast ansvar för byggnaden, anmälan till EFS Kretsförening inom N.Nederluleå som efter en viss omorganisation har det stora ansvaret för Sundoms Bönhus.

Anmälan behandlades positivt och vi

hade bara att sätta igång.

Vi började att ta bort ribben. Detta arbete uppdagade att ytterpanelen nedanför fönstren och norra väggen var starkt angripna av röta. Nu skaffades panel och färg samt material till fönsterfoder och nya takrännor.

Inför den tilltänkta målningen väntade ett jobbigt arbete. De gällde ju att skrapa bort den gamla färgen på de områden som inte fått ny panel. Det som såg ut som ett stort problem löste sig på det sättet att vi hyrde en som

utförde ett utomordentligt arbete.

Med samlade villiga och frivilliga kvinnor och män kom det ena efter det andra på plats till allas glädje och belåtenhet.

Efter många – och ibland mycket varma – sommark dagar, var hela projektet fört i hamn.

Ekonomi

Här följer den ekonomiska ställningen efter arbetets slutförande:

Inkomster

Föreningar i byn	11.500:-	
Privata givare	19.750:-	
Kretsföreningen i		
N.Nederluleå	10.215:-	41.465:-

Utgifter

Totala utgifter för allt materiel	-38.500:-
-----------------------------------	-----------

Överskott	2915:-
------------------	---------------

Överskottet kommer väl till användning för husets behov. Till invigningsfesten har en del redan använts. För utfört arbete har inga arvoden behövt utbetalas. Däremot mycken stor tacksamhet till alla som arbetat manuellt och alla som bidragit med pengar. Visst materiel såsom bräder och spik har också blivit skänkta.

Invigningsfesten

I september detta år var det 48 år sedan Bönhuset invigdes. ”Med stor tacksamhet tänker vi på, välsignar de-

ras minne och lyser frid över dessa kvinnor och män som startade och fullbordade bygget.”

Vi konstaterar också att de som haft hand om förvaltningen till denna dag har visat stort ansvar och stor trohet. Här om vittnar ovanstående referat.

Vid invigningsfesten som hölls den 29 september (och kunde ha varit flitigare besökt) fick de närvarande bevittna en nyligen tillkommen tavla å fondväggen. Den föreställer en av Bibelns mest kända motiv ”Den gode herden” och är en gåva från Hindersön där tavlan suttit i många år i byns Missionshus, men då detta i höst övergått i privat ägo skänktes tavlan till Sundom. Tavlan är målad av Ingvar Nilsson. Bäst hedrar vi Sundoms Bönhus om vi är lyhörda när inbjudan utgår till aktiviteter i huset.

Text och foto: Ingvar Nilsson

De fyra arbetsledarna: Alvar och Inga-Britt Nilsson samt Elvi och Lars Larsson. Den nyförvärvade tavlan i bakgrunden.

Sundoms IF fotbollssäsongen 2003

I sommar har 65 fotbollsungdomar tränat och matchat fotboll. Sammanlagt har så mycket som fem lag spelat.

Flickor 12, födda 91/92 och yngre Pojkar 12, födda 91/92 och yngre

Båda lagen har spelat seriesystem. Både pojkarna och flickorna blev tvåa i sin serie. Flickorna gjorde bara två förluster mot serievinnare.

Pojkar 10, födda 93

Pojkarna har spelat sammandragsmatcher under sommaren och vunnit de flesta matcher.

Flickor 9, födda 94 och yngre Pojkar 9, födda 94 och yngre

De har spelat sammandragsmatcher un-

der sommaren och vunnit och förlorat mot olika lag. Mot Brändön vann man och det var det viktigaste tyckte spelarna.

Ungdomarna har visat mycket stort intresse på träningarna under hela sommaren. Det ser ljusst ut inför nästa säsong då vi hoppas på fler spelare.

Till sist vill jag passa på att tacka alla ledare, föräldrar och spelare för den gångna säsongen. Ett stort tack också till våra sponsorer: Östlings Trafik, Sundoms Snickeri, Tomas Johanssons Åkeri, Nilsson Ei och NoP:arna.

Sundoms IF

Peter Olofsson

Ansvarig för fotbollssektionen

Foto: Maria Jonsson

Johannes Jonsson
och John Frölander

Fotbollsavslutning i bygdegården

Flickorna (F12) har deltagit i:

Farbror Davids Cup 1:a i sin grupp.

Förlorade i semifinal mot Kalix F91.

Blev 4:a

Piteå Summergames 1:a i sin grupp. Förlorade i semifinal på straffar. Blev 4:a

Pojkarna (P12) har deltagit i:

Examens Cupen Hemmingsmark

2:a i sin grupp

Fritz Olsson Cupen 2:a i sin grupp

Piteå Summergames Vann i sin grupp, förlust i åttondelsfinal

Farbror Davids Cup 3:a i sin grupp

Kalix Open 2:a i sin grupp

Tabell F12

	S	V	O	F	+/-	P
1. Gammelstads IF	12	9	1	2	42 - 14	28
2. Sundoms IF	12	7	3	2	17 - 13	24
3. Pajala IF	12	6	3	3	21 - 10	21
4. Assi IF	12	5	2	5	28 - 14	17
5. Kiruna Bois	12	5	2	5	15 - 12	17
6. Brändön IF	12	2	3	10	15 - 27	9
7. Vitå BK	12	0	2	10	3 - 51	2

Tabell P12

	S	V	O	F	+/-	P
1. IFK Råneå	14	12	1	1	46 - 38	37
2. Sundoms IF	14	12	0	2	82 - 34	36
3. Unbyns IF	14	7	0	7	45 - 42	21
4. Sunderby SK	14	7	0	7	43 - 44	21
5. Luleå FC (92) Svartö	14	6	1	7	30 - 57	19
6. Lira BK 2	14	6	0	8	50 - 54	18
7. Notvikens IK	14	4	0	10	47 - 56	18
8. Jömtö/Vitå BK	14	1	0	13	36 - 84	3

Den här gången får vi stifta bekantskap med Lars-Ola och Yvonn Skott i Sundom som länge verkat som jordbrukare och på senare år mer gått över till skogsbruk. Det var ett kärt möte för mig eftersom jag gjorde min praktikperiod i grundskolan hos dem som 15-åring och minns hur jag trivdes med arbetet på gården. Följ med på en resa som handlar om hårt arbete, snårig och svårarbetad EU-byråkrati, entreprenörskap och kravodling men framförallt arbetsglädje.

Text och foto: Maria Jonsson

Reportageserien: Företagen i Sundom

Lars-Ola Skotts Jord- & Skogsbruk

Bakgrund

Lars-Olas föräldrar flyttade hit hösten 1953 från Kukasjärvi, som ligger på gränsen mellan Kalix och Hedenäset. 1967 övertog Lars-Ola verksamheten. Då hade han arbetat inom Skogsvårdsstyrelsen och Skogsägarföreningen under flera år och dessutom gått två ett-åriga utbildningar inom jord- och skogsbruk genom Lantmannaskolan och Skogsbruksskolan. Utöver det gick han även en förmansutbildning för skogsbruk. Med den bakgrunden hade han en god plattform att bygga vidare på inför övertagandet av gården. Vid övertagandet köpte han även till skogskiften av Lantbruksnämnden, så det skulle gå att leva på verksamheten. Vid starten uppgick fastighetsarealen till 56 ha och den har idag utökats till 240 ha. Åkermarken uppgick från början till ca 6 ha, idag utgör den 25 ha.

Under 1970-talets början byggde familjen Skott upp ett SR-jordbruk. SR stod för Särskild Rationalisering, det som tidigare hette KR (Koncentrerad Rationalisering). Det betydde att jordbrukarna fick statligt stöd för att bygga upp bärkraftiga enheter och förband sig samtidigt att fortsätta med jordbruket i 10 år. Syftet med SR var att få bort det manuella arbetet för att få billigare mat i slutändan. Detta slog ut de små jordbruken till förmån för färre och större jordbruk. 1972 hade familjen Skott ett då medelstort jordbruk med ca 20 kor och 20 ungdjur som sysselsatte både Lars-Ola och Yvonn, tidigare lärare, på heltid.

EU-byråkratin

Från 1972 och fram till 1987 arbetade

även Yvonn i jordbruket. Hon arbetade heltid fram till 1985, men tvingades att sluta pga. allergiska besvär från damm, hö, mögel etc. Hon började därför som pedagog i Svenska Kyrkan och utbildade sig till diakon. Idag arbetar hon i Sjukhuskyrkan på Sunderby sjukhus. När Yvonn blev tvungen att sluta beslutade de att upphöra med mjölkkor och började med slaktdjur istället. De hade mellan 30-40 djur och fick från EU-inträdet EU-bidrag för vallodlingen och djurhållningen. För att få dessa bidrag krävdes att man skrev 5-årskontrakt. Slutade man verksamheten innan kontraktperiodens slut blev man återbetalningsskyldig.

EU-inträdet gjorde att man inte längre kunde driva jordbruk baserat på lokala förhållanden, gårdens och egna förutsättningar. I dag går det inte längre att driva ett jordbruk utan EU-stöd, eftersom produktpriserna sänkts så mycket att det utan stöd inte blir någon inkomst kvar att leva på. Innan EU-inträdet fick Lars-Ola 38 kr/kg för köttproduktion och idag får en nötköttsproducent 22 kr/kg. Mellanskillnaden ska täckas av EU-stöd. 1987 när Lars-Ola och Yvonn slutade med mjölkproduktionen fick de samma pris som mjölkbönderna får idag. Därigenom styrs man in i att inte ha något alternativ. Man måste söka EU-stöd för att klara sig.

Många gånger var de tvungna att nyttja konsult hjälp för att tolka alla krav på inrapporteringar som kom. 1999 tröttnade de på de krångliga EU-reglerna och den omfattande byråkratin och slaktade därför alla sina djur samt avrapporterade dem. Att EU-

byråkratin inte heller fungerar som den ska, vittnar de krav som fortfarande kommer från Jordbruksverket och som fordrar att de ska rapportera in vissa uppgifter på djur som idag inte finns.

Skogsbruk

Sedan de slutade med alla djur fick Lars-Ola mer tid över för skogsbruket, vilket han verkligen trivs med. Fram till för två år sedan skötte Lars-Ola all skogsavverkning själv men har sedan dess lämnat bort slutavverkningen för att kroppen säger ifrån. Det är inte heller lönsamt att sköta avverkningen själv. Maskinerna gör det så mycket billigare. Däremot sköter han fortfarande all skogsvård som gallring och röjning själv. Med hjälp av ett eget minisågverk förädlar han även skogen själv för eget bruk och för någon enstaka förfrågan från bybor.

Det märks att Lars-Ola gillar skogsbruket. Han säger att det är en friare verksamhet än jordbruket, bland annat för att den inte alls är reglerad via EU och därmed inte har någon EU-byråkrati alls. Fördelen är också att han har alla skogsskiften nära gården, vilket är bekvämt. Däremot, säger Lars-Ola, så har rotnettot gått ned de sista 10 åren i konkurrens från öststaterna och det är inte gynnsamt för Sveriges skogsbrukare. Industrierna i Sverige köper in mycket virke från öst, vilket håller ned råvarupriserna.

Lars-Ola arbetar även som entreprenör åt Lulcå Kommun sedan många år. Han ansvarar för snöröjningen kring Pensionärshemmet, pumpstationen och reningsverket här i Sundom, för att nyttja de maskiner han har så myck-

et som möjligt. Han utför även viss snöröjning och traktorkörning åt bybor och sommarstugeägare.

Kravodlare

Lars-Ola och Yvonn har alltid ifrågasatt nyttjandet av handelsgödsel och varit motståndare till besprutning av bekämpningsmedel på sina åkrar. 1994 beslutade de sig därför för att övergå till kravodling. Det betyder bl.a. att de använder en annan växtföljd för ekologisk odling och att all ogräsbekämpning sker mekaniskt med maskiner och handkraft. Yvonn berättar lite kuriosa om våra kära ogräsfrön. Ett frö kan överleva i jorden under 50 års tid och när de kommer upp och får rätt ljus så gror de. Hon hänvisar även till att man i Egypten har hittat grobara frön som varit flera tusen år gamla. Inte undra på att man har ogräs i rabatterna!

Sedan år 2000 säljer Lars-Ola kravspannmål till kravgårdar. Han säljer också hö.

Höet får de dålig ersättning för eftersom det inte finns kravgårdar i Norrbotten som köper hö. Däremot finns det kravgårdar i Västerbotten. Nu har efterfrågan på kravmjölk blivit så liten att mejeriet knappt tar emot någon mjölk från kravgårdarna. När vi pratar om fördelen med kravodlad mat, refererar Yvonn till en studie i USA som gjordes på ett stort antal barn. Det visade sig att de som hade växt upp på kravodlad mat (inklusive mjölk) inte visade några spår av giftrester efter bekämpningsmedel i urinen. Det hade däremot de barn som hade växt upp på annan mat. Ett skrämmande faktum. Eftersom Lars-Ola och Yvonn är

kravodlare får de själva inte ens lägga fruktskal från icke-kravodlad frukt i sin egen kompost utan dessa ska gå till förbränning, så att de giftrester som finns kvar inte ska spridas med jorden till åkrarna. Då kan man fundera över hur det kan vara förbjudet medan det är ok att äta icke-kravodlad frukt!!! Vad får vi i oss egentligen??

Framtid

På frågan vilka framtidsplanerna är, säger Lars-Ola att det beror på många faktorer. EU har fattat beslut om nya regler för jordbrukspolitiken. Regler som svenska regeringen ännu inte tagit ställning till. Vissa av de EU-kontrakt han har på marken går ut nästa år och vad som kommer sedan vet han inte. Han blir pensionär om några år. Därför väntar han nu och ser vad som händer och vilket resultat den nya jordbrukspolitiken får. Petter, sonen, arbetar på Luleå Universitet. Han är inte ointresserad av jord och skog men blir nog inte någon heltidsbonde.

Lars-Ola har däremot planer på att certifiera skogen inom 2-3 år. Certifieringen innebär bl.a. att man lämnar gamla trädexemplar i grupper av några träd som skydd för vind och djur. Miljöorganisationerna driver fram krav på det samt att man mer och mer lämnar andra orörda biotoper, men än så länge är det ingen högre ersättning för avverkning av certifierad skog, vilket gör att certifieringen går långsamt. Lars-Ola berättar att han ändå planerar att göra en s.k. Grön Skogsvårdsplan, där han redovisar de miljövärden som finns och var de behöver bevaras. Idag finns det allmänna minimikrav på att

man bör lämna 3% av skogsarealen orörd av miljöhänsyn.

Erfarenheter och minnen

Både Lars-Ola och Yvonn har trivts väldigt bra med sitt jord- och skogsbruk och önskar att fler hade möjlighet att få uppleva denna livsstil. De anser att det är ett härligt och fritt arbete och att det är utvecklande att få arbeta med levande materia. Man ser verkligen ett resultat av allt arbete som man lägger ned.

Avslutningsvis berättar Yvonn att hon med värme minns juldagsmorgnarna från de sista åren de hade kor på gården. På juldagsmorgonen lyssnade de alltid på radions julotta ute i ladugården. Det gav en särskild julstämning, särskilt då "När juldagsmorgon glimmar" sjöngs. Det hände flera gånger att Erik Kivijärvi kom på ett tidigt besök. När hans Magda åkte i väg för att sjunga i julottorna i Nederluleå kyrka, tog Erik sin spark och åkte runt till bönderna för att i ottan bjuda på varm vinbärsglögge. De berättar att Erik var en enastående företrädare för lantbruksrörelsen genom sitt engagemang som VD för Hushållningssällskapet i Norrbotten. Han hade ett stort intresse för landsbygden och lantbruket och ville visa bönderna sitt intresse och sin uppskattning på detta sätt. Ett fint minne nu när det nalkas juletid.

Tack för ett trevligt besök och ett stort "Lycka till" med skogsbruk och entreprenörskap i framtiden.

Maria Jonsson

Nytt besök i Vasa-Sundom

Museidagarna på Stundars • 50-årsjubileum för Sundom Bygdeförening

Medlemmar i Sundoms Hembygdsförening i Lule-Sundom och medlemmar i Sundom Bygdeförening i Vasa-Sundom har under ett flertal år haft ett givande samarbete. Föreningarna har utbytt erfarenheter på de lokala planen genom besök och genom tillgång till respektive byars utgivna skrifter och periodika.

När byn Sundom i Norrbotten firade 500 år året 2002 var sålunda Sundom Bygdeförening inbjuden till jubileumsfest och arrangemang kring jubileet. År 2003 inbjöds Sundoms hembygdsförening till Vasa-Sundom för att fira Sundom Bygdeförenings 50-årsjubileum. De som skriftligen och via telefon uppehållit kontakten och dragit upp riktlinjerna för besöket har varit Bertel Sund (Vasa-Sundom) och Else Britt Lindblom (Lule-Sundom).

Besöket skulle ske i samband med de finlandssvenska museidagarna på Stundars i Korsholm den 13-14 september. Söndag eftermiddag den 14:e avsattes för besök i Vasa-Sundom med olika aktiviteter.

Museidagarna på Stundars bjöd på ett mycket välplanerat och intressant program. Österbottniska hembygdsföreningar presenterade projekt och verksamheter utöver det vanliga, som t.ex. Larsmo med Bjärgas hembygdsgård och Oravais med Kimo bruk. Från Norrköping kom Torsten Nilsson med en presentation av Arbets museum och en ny typ av utställning som bygger på inlänade föremål för tillfälliga utställningar för att dokumentera t ex nedlagda arbetsplatser. Dessutom bjöds på museipedagogiska

Foto: Else Britt Lindblom

erfarenheter av Gunilla Sand på Stundars och massmediala synpunkter på museiverksamheter. – En sammanfattande diskussion, som leddes av Mikael Korhonen, ordförande i Finlands svenska hembygdsförbund, avslutade lördagens föreläsningar.

Finlands svenska hembygdsförbund gav på kvällen middag som höjdpunkt på firandet av förbundets 20-åriga verksamhet.

På söndagens förmiddag fanns tre alternativa utfärder. Deltagarna från Lule-Sundom valde utfärd till Kimo bruk i Oravais. Där vandrade deltagarna runt i en museibygnad och blev guidade runt på området och fick brukets historia presenterad. ”Projekt föder projekt” var ett slags slogan och gav syn för sägen.

Sundom Bygdeförening inbjöd på söndag eftermiddag till en rundtur i Sundom. Sundomsbor väntade med bilar för att först få förevisa Krigsmonumenten, hjältegravarna, som gjorde ett starkt intryck på betraktarna som stod där utan krigsminnen och försökte förstå de trauman som sådana minnen kan föra med sig.

Därefter besöktes Söderfjärden och Pumpstationen, den gamla som nu står som museum och den som är i bruk. Det var Bertel Sund som utförligt berättade om arbetet med det stora utdiktningföretaget och dess konsekvenser för jordbrukets del. Och för tranornas. De som om hösten i tusental gästar Söderfjärden för att äta upp sig. Några flockar kunde ses på åkrarna i förbifarten.

Färden gick sedan till byns eget ”Stundars”. Det var en hel del föremål som Börje Backholm initierat förevisa och berättade om inne i mangårdsbyggnaden. Allt från en matskål i trä med årtalet 1632 inristat i botten, till ett hörnskåp med inbyggt golvrör. En anordning i en vagg för att hålla ett ”mathorn” på plats för matning av en baby, en böjd träställning, tilldrog sig uppmärksamhet. Detta var, enligt Backholm, ett föremål som kallas för födkrok. Detta ord som numera i överförd betydelse är liktydigt med näringsfång.

Besöket i Sundom avslutades med att gästerna bjöds på middag, efter vilken Else Britt Lindblom tacklade och som gåva överräckte ett exemplar av ”Sundom 500 år”, jubileumsskriften som utgivits med anledning av 500-årsfirandet i Lule-Sundom, till ordföranden Ragnvald Blomfeldt.

Om vårt utbyte mellan de två orterna Sundom skall bestå borde detta utbyte leda till något konstruktivt, framförde Bertel Sund. Det har vid olika tillfällen talats om att göra en jämförande språklig studie: Ord och uttryck på de två Sundom-byarnas dialekter. Ett sådant språkligt projekt fordrar både ingående språklig kunskap på området och resurser. Projektet lades på framtiden.

Det var med många nya intryck och upplevelser att bearbeta som jubileumsbesökarna, nöjda men trötta satte sig på färjan för vidarebefordran till Umeå och Sundom.

Else Britt Lindblom

Dialektrutan *av Ingvar Nilsson*

Om höstan, förr i verla, värä vännlitt
att sla dām-lakan.

Dām – he mājnes ånt att låkan vär
dām – hån ”dāmnä” bårti slagä.

Sökkän djikk ä dill:

Ner öis’n isa vöjkan hädd läkt
kröngo strendän o vär blank innan
snen hädd kumi, så djikk låkan upp
isa gront vät’n o ståo sträx atundi
öis’n.

Fiskarn rustä sä ve i treklobb so vär
trobba – män fick ånt sla söndär
öis’n, da missä män fängsta – da
dāmnä ånt fiskän.

Om ä tåo som ä skuull, so ståov fis-
kän kvar – hån vär ånt dåovä, hån
vär dāmnä. Da värä bara att sla sån-
däer öis’n o tå upp än.

Låkan jer best o höst’n o om vön-
tärn.

Låkasoppa kåokä upa sopan, djärno
ve i karlråot – he vär in vännlö o
gåod lördäsmiddä.

Om höstarna, förr i världen, var det
vanligt att slå ”domnad lake”.

Domnad blev fisken av ett visst
”slag”.

Så här gick det till:

När isen på vikarna hade lagt kring-
stränderna och var blank innan snön
hade kommit, så gick laken upp på
grunt vatten och stod strax inunder
isen.

Fiskaren rustade sig med en träklub-
ba som var trubbig – man fick inte
slå sönder isen – då missade man
fångsten – då domnade inte fisken.

Om det tog som det skulle så stod
fisken kvar – han var inte död, han
hade domnat. Då var det bara att slå
sönder isen och ta upp den.

Laken är bäst på hösten och på vin-
tern.

Lakasoppa kokad på mjölk, gärna
med kålrot som tillsats, var en vanlig
och god lördagsmiddag.

Ortnamnsrutan

På gränsen mellan Sundom och Råneå flyter *Harrbäcken*, uttal *hårrbécken*.
Bäcken rinner ut i *Norriviken*, som också kallas *Harrbäcksviken*. Här är det
fisknamnet *barr* som ingår.

Vid Norriviken låg förr *Norrivikgården*, *norrivikdjöla*, även kallad *Martin nybru-
ket*, *mortinnöbröoke*. En *Martin Mårtensson* lär ha tagit upp odlingen.

Else Britt Lindblom

10 goda skäl att vara medlem i Bygdegårdsföreningen

1. Du hyr för högtider, privata fester m.m. hela bygdegården för endast 100 kr/dygn. (500:- kr för icke medlemmar).
2. Du deltar på årsmöten och är med och beslutar om bygdegårdens alla angelägenheter.
3. Du har en städvecka per år oavsett om Du är betalande medlem eller inte.
4. Byns alla föreningar har tillgång till möteslokaler och utrustning utan kostnad.
5. Du har tillgång till bastu, träningslokal, vävstuga, ungdomslokal och kurslokaler.
6. Du stödjer föreningsverksamhet och bygemenskap.
7. Du medverkar till att byn gemensamt äger en fastighet som kan nyttjas av alla bybor och sommarstugebor.
8. Bygdegården är kärnan för gemenskap i byn. Bygdegårdsföreningen har flera livaktiga sektioner. Teatersektion – Lekparksektion – Programråd – Ungdomsråd.
9. Både åretrunt- och sommarstugeboende kan vara medlemmar i Bygdegårdsföreningen.
10. Det kostar bara 150:- kronor per år och hushåll.

**Betala Din årsavgift nu för år 2004
150 kronor till Bankgiro 5322-7492
Glöm inte att ange avsändare**

Hej alla skolbarn och ungdomar i Sundom. Ni har chans att få en extra julklapp i år!

Vi skulle tycka det vore trevligt att veta hur barn och ungdomar tycker det är att bo i Sundom. Om Ni vill svara på dessa två frågor kortfattat, så lottar vi ut en julklapp till någon av er (värde ca 80:-).

Fråga 1. Vad tycker du är bra med att bo i Sundom?

Fråga 2. Finns det någonting som du önskar för att det ska bli bättre att bo i Sundom? I så fall vad?

Gör så här:

Skriv svar på ovanstående frågor. Ange ditt namn, adress, telefonnummer och ålder. Skicka med en porträttbild av dig själv. Skriv ditt namn på baksidan av bilden, så får du tillbaka den sen.

Lämna i min brevlåda eller mejla

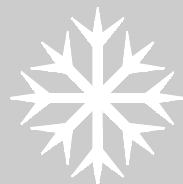
senast den 14 december 2003.

Byablaskan
Kristina Sandman
 Markusvägen 57
 975 98 LULEÅ

Byablaskan@sundom.se

Har du frågor ring: 0920-745 55

P.S. Så många svar som möjligt kommer med i nästa nummer av Byablaskan. Vi behöver minst 6 personer som svarar för att vi ska kunna lotta ut julklappen, så prata med dina kompisar.

Nästa nummer av

Byablaskan

kommer ut
 senast 7/3-04

Manusstopp 12/2-04

- **Utgivare**
Sundoms Byautvecklingsgrupp
- **Ansvarig utgivare**
Prenumerationsansvarig
Lars Brännström, tel. 745 93
- **Redaktör**
Textredigering/Layout
Kristina Sandman, tel. 745 55
- **Reporter**
Maria Jonsson tel. 745 45
- **Tryck**
Luleå Kommun, Reproavd.
- **Prenumeration**
50:-/år
(Gratis för bofasta i Sundom.)
- **Annonsering**
Helsida 800 kr
Halvsida 400 kr
Kvartssida 200 kr
(Gratis för föreningar och privatpersoner i Sundom.)
- **E-post**
byablaskan@sundom.se

OBS! Ny e-postadress